

MARGITAY BÉLA
TÁRSADALMI KEZDEMÉNYEZÉS
GÖRGEY ARTÚR
HONVÉD TÁBORNOK
BUDAVÁRI LOVASSZOBRA
ÚJRAFELÁLLÍTÁSÁRA

Az 1848/49. évi szabadságharc honvédhadseregének egyik legnagyobb fegyverténye Buda várának visszafoglalása volt. A háromhetes ostromot teljes vezéri stratégiával és taktikával Görgey Artúr honvéd tábornok irányította. A vár bevétele – a közbejött nehézségek ellenére – május 21-én sikerrel zárult: a vár újra magyar kézre került.

Nem túlzás annak kijelentése, hogy Görgey Artúr, mint önálló hadseregvezér, a magyar hadtörténelemnek egyik legnagyobb hadvezére volt. Talentuma, nemkülönben stratégiai és harcászati-taktikai elképzelései a dicsőséges jelzővel illetett tavaszi hadjárat során rendre győzelmeket hoztak, amelyek betetőzéseként hosszú és keserves, sok áldozatot követelő ostrom után Budavár újra – ha csupán rövid időre is – az önállóságáért küzdő Magyarország fővárosa lett.

Görgey Artúrnak élete hátralévő hosszú évtizedei folyamán súlyos méltánytalanságot és mellőzést kellett elszenvednie, tevékenységének rosszindulatú megítélése még halála után is egy ideig elhomályosította emlékét. Amikor azután az objektív történelemszemlélet – sokoldalú elemzéseket követően – egyértelműen elismerte emberi, hazafiúi és hadvezéri nagyságát, a nemzet a vár Esztergomi rondelláján, a Hadtörténeti Múzeum előtt, tehát egyik legnagyobb diadalának színhelyén lovasszobor állításával rótt le kegyeletét és tiszteletét. A szobrot – valódi művészi átéléssel – Vastagh György szobrászművész alkotta meg, akinek még több, hasonlóan magas művészi értékű szobra díszíti Budavár belső tereit.

A vár 1945. évi ostroma következtében a Görgey-szobor – sok más műemlékünkkel, épületünkkel együtt – súlyosan megsérült; az emlékmű helyreállítására – egyéb körülmények mellett – már csupán azért sem kerülhetett sor, mivel az akkor uralkodó szellemiség, korántsem kedvezett a nemzeti identitástudat megőrzésének, a nemzeti múlt ápolásának. Így a szobor – rongált állapotára is hivatkozással – lebontásra került, anyagát egyéb „monumentum”-okba olvasztották be. Idestova négy évtizede nélkülözi tehát a főváros és az ország Görgey Artúr bronzba öntött emlékét.

Nemzetünk önazonosság-tudatának – úgy gondoljuk, ez társadalmunk egészének meggyőződése – szerves részét képezi múltjának ismerete, tisztelete, szeretete. Ezek nélkül népünknek és érdemdús, nagy alakjainak történelemformáló tettei objektív módon nem szemlélhetők és nem is értékelhetők. Minden igyekezet, törekvés, cselekedet, amely a tiszteletreméltó múltat, annak jelentőségteljes emlékeit, tetteit felidézi és erre irányítja társadalmunk, főként

ifjúságunk érdeklődését, gondolkodását, figyelmét, – egy-egy tényezője az egészséges magyarságtudat regenerálásának, amely magyarságtudatnak az elmúlt időszakban oly sok károsodást kellett elviselnie.

Ez a szándék vezette azokat a budai polgárokat, akik ez év elejével azzal a kezdeményezéssel éltek, hogy – feleleveníteni szándékozván Görgey Artúr honvéd tábornok emlékét – akciót indítsanak lovasszobra újraöntése és annak eredeti helye közelében történő felállítása érdekében. Talán nem mindenki előtt ismeretes, hogy Görgey Artúr pontosan azon a napon, május 21-én távozott az élők sorából, amikor Budavár ostroma lezárult, csapatai a várat elfoglalták. Az utókor megbecsülését mutatja az a körülmény is, hogy az eredeti emlékmű ünnepélyes felavatásának, leleplezésének időpontja is ugyanezen a napon történt, halálát követő közel 20 év elteltével. Az újr felállítás társadalmi igényét alátámasztja, evidenssé teszi az a momentum, hogy a Magyar Honvédség Napját is Budavár bevételének időpontjához kötötte társadalmunk, ezzel is kifejezésre juttatva a nagy haditett jelentőségét, maradandó értékét.

Az újr felállítás kezdeményezése arra irányul, hogy mihelyt a szükséges összeg a társadalom közös elhatározása alapján és segítségével rendelkezésre áll, az ezt követő legközelebbi év május 21. napján a lovasszobor időközben újraöntött változata, az eredetivel azonos formában, ünnepélyes megemlékezés keretében az Esztergomi rondella körzetében felállításra és felavatásra kerülhessen.

A kezdeményezéshez – annak közzététele óta – már eddig is nagy számban csatlakoztak az állampolgárok. Rajtuk kívül a kezdeményezők közül alakult Szervező Bizottság ma már rendelkezik kompetens szervek, intézmények, egyesületek – ez utóbbiak között a Görgey Kör –, az önkormányzat stb. egyetértésével, az akció támogatásának ígéretével, nemkülönben bízhat az alkotóművész családtagjainak hozzájárulásában is.

A szellemi és a konkrét társadalmi háttér egyetértő megnyilatkozásának birtokában a Szervező Bizottság soron következő lépése a GÖRGEY-SZOBOR ALAPÍTVÁNY-t előkészítő feladatok elvégzése. Az alapítványi forma tekinthető a cél realizálása érdekében igénybevehető legkedvezőbb és legrugalmasabb megoldásnak, többek között azért is, mert mind az újraöntéshez, mind az emlékmű telepítéséhez jelentős pénzügyi és egyéb források szükségeltetnek, mégpedig kellő időben szükséges rendelkezésre állással.

A kezdeményezésnek – az előzetes információk alapján – közéleti személyiségek részvételére is szüksége van, akik az ALAPÍTVÁNY védnökségét és az ALAPÍTÓ TESTÜLETBEN való részvételt vállalják. A kezdeményezőknek reményük van arra, hogy az ALAPÍTVÁNY védnökeiül meg tudják nyerni Dr. Kosári Domokos professzort, a Magyar Tudományos Akadémia elnökét, Für Lajos honvédelmi minisztert, az ALAPÍTÓ TESTÜLET elnökéül pedig Dr. Katona Tamás államtitkárt, a szabadságharc történész-kutatóját. Rajtuk kívül más, a témát illetően kompetenciával rendelkező neves személyiségek aktív szerepvállalása és támogatása is szükséges, mind a honvédség, mind az önkormányzat, mind pedig a tudományos élet köréből származóan.

Az ALAPÍTÓ TESTÜLET személyi összetételének ismeretét követően kerülhet sor az ALAPÍTÓ OKIRAT összeállítására, amely az ALAPÍTVÁNY illetékes bíróság részéről történő nyilvántartásba vételének előfeltétele. Az okirat benyújtását meg kell előznie az ALAPÍTVÁNYI VAGYON olyan nagyságrendű

összegyűjtésének, amely bizonyosságát jelenti a kezdeményezés, illetve – ebben az időben már – az alapítvány-létrehozatali szándék komolyságának, azaz megalapozott voltának.

Mind a Szervező Bizottság, mind a Görgey Kör vezetősége és tagjai bíznak abban és számítanak arra, hogy mind az akcióhoz csatlakozó polgártársak, mind pedig társadalmi és gazdasági szervezeteink, egyesületeink, alapítványaink erkölcsileg és anyagilag egyaránt támogatni fogják a nemes célt megtestesítő kezdeményezést.

Az ALAPÍTVÁNY-hoz csatlakozni szándékozók az alábbi címen juthatnak újabb információkhoz:

Margitay Béla

Budapest, Böszörményi út 18/B.

1126

Pelyach István, a Görgey Kör ügyvezető elnöke

Budakeszi, Arany J. u. 17. fsz. 2.

2092

